ग्रामीण कृषी मौसम सेवा
भारत मौसम विभाग
प्रायोगिक ब्लॉक लेव्हल ॲग्रोमेट ॲडव्हायझरी बुलेटिन
(आयएमडी आणि आयसीएआर चा संयुक्त उपक्रम)

हवामानावर आधारीत कृषि सल्ला

दिनांक : 08-04-2024

नागपूर(महाराष्ट्र) मध्ये रामटेक ब्लॉक करा साठी हवामान पूर्वानुमान - वर जारी :2024-04-08 (पुढील पाच दिवसांसाठी सकाळी ८:३० वाजेपर्यंत वैध)

हवामान घटक	2024-04-09	2024-04-10	2024-04-11	2024-04-12	2024-04-13
पर्जन्यमान (मिमी)	4.8	9.3	6.8	6.1	0.0
कमाल तापमान (अं.से)	34.9	35.8	35.6	36.4	36.6
किमान तापमान (अं.से)	21.5	21.7	21.8	21.4	21.6
सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (टक्के)	61	64	68	67	61
दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (टक्के)	34	40	43	44	39
वाऱ्याचा वेग(किमी/तास)	6	6	4	6	6
वाऱ्याची दिशा(अंश)	117	61	105	118	157
मेघाच्छादन (ऑक्टा)	5	5	5	5	3

हवामान सारांश / चेतावणी:

• भारतीय हवामान विभाग, प्रादेशिक हवामान केंद्र, नागपूर च्या तालुकास्तरीय मूल्यवर्धित अंदाजानुसार, पुढील पाच दिवस दिनांक०९ ते १३ एप्रिल २०२४ दरम्यान आकाश आंशिक ते अंशतः ढगाळ राहण्याची शक्यता, • दिनांक ०९, १०, ११ व १२ एप्रिल २०२४ रोजी खूप हलक्या ते हलक्या स्वरूपाचा पाऊस होण्याची शक्यता, • दिनांक ०९ एप्रिल २०२४ रोजी वादळी वाऱ्यासह (३० ते ४० किमी/तास) मेघगर्जना व विजांचा कडकडाट होण्याची शक्यता, • दिनांक १० व ११ एप्रिल २०२४ रोजी मेघगर्जना व विजांचा कडकडाट होण्याची शक्यतावर्तविण्यात आली आहे.

कृषि सल्ला:

• पावसाचा अंदाज लक्षात घेता रब्बी हंगामातील परिपक्व अवस्थेतील उशिरा पेरणी केलेलागहू, मोहरी, जवस इत्यादी पिकाच्या कापणी व मळणीची कामे उरकून घेण्यास प्राधान्य द्यावे, कापणी केलेला शेतमाल पसरून असल्यास शेतामध्ये उंचवटा असलेल्या ठिकाणी साठवावा व प्लास्टिक शीट किंवा ताडपत्रीच्या सहाय्याने झाकून ठेवावा. • उपलब्धतेनुसार ओलीत करण्यासाठी तुषार किंवा ठिबक सिंचन पद्धतीचा अवलंब करावा. • पावसाचा अंदाज लक्षात घेता कृषी उत्पन्न बाजार समिती मधील खरेदीदार व इतर शेतमाल खरेदीदारांनी शेतकऱ्यांद्वारा विक्रीसाठी आणलेला शेतमाल उघड्या जागेवर व नठेवता शेड मध्येच साठवावा. • मेघगर्जनेसह विजांचा कडकडाट व वादळी वाऱ्याची शक्यता लक्षात घेता तासांनंतर गाय, म्हैस, शेळ्या, मेंढ्या व इतर पाळीव जनावरे मोकळ्या जागेत चरावयास सोडण्याचे टाळावे. जनावरे हे खुल्या पाण्याचे स्त्रोत, नदी किंवा तलाव व ट्रॅक्टर वइतर धातूच्या अवजारांपासून दूर ठेवावे. • पाऊस व वादळी वाऱ्यामुळे फळांची गळ व होणारे नुकसान टाळण्यासाठी आणि फळांचा दर्जा खराब होऊ नये म्हणून टोमॅटो, वांगी,संत्रा, मोसंबी इत्यादी बाजारायोग्य तयार फळांची काढणी करून विक्री करावी. • वादळी वाऱ्यामुळे होणारे नुकसान टाळण्यासाठी फळबागा व भाजीपाला पिकांना बांबूचा आधार देऊन आधार द्यावा. • एकात्मिक कीड व्यवस्थापनासाठी पिक काढणी नंतर शेताची नांगरणी करावी. • माती परीक्षण केले नसल्यास शास्त्रीय पद्धतिने नमून घेऊन कृषी विद्यापीठ, शासकीय किंवा अधिकृत माती परीक्षण प्रयोगशाळेत नमुने पाठवून माती परीक्षण करून घ्यावे.

संक्षिप्त संदेश सल्ला:

• पाऊस व वादळी वाऱ्यामुळे फळांची गळ व होणारे नुकसान टाळण्यासाठी आणि फळांचा दर्जा खराब होऊ नये म्हणून टोमॅटो, वांगी,संत्रा, मोसंबी इत्यादी बाजारायोग्य तयार फळांची काढणी करून विक्री करावी.

पिक निहाय सल्ला:

पिक	पिक निहाय सल्ला
भुईमूग	• भुईमूग पिकास गरजेनुसार ओलित करावे. शेतात पाणी साचून मूळकुज होऊ नये याची काळजी घ्यावी.आऱ्या सुटल्यानंतर आंतरमशागत करू नये. भुईमुग पिकाला आऱ्या तयार होण्याची अवस्था ते शेंगा भरण्याच्या अवस्थेमध्ये पाण्याच्या ताण पडणार नाही याची काळजी घ्यावी. शक्य असल्यास ओलीत करण्याकरिता तुषार सिंचन पद्धतीचा वापर करावा. वाढते तापमान लक्षात घेता, जमिनीचा प्रकार आणि पिकाच्या आवश्यकतेनुसार ८ ते १० दिवसाच्या अंतराने ओलीत करावे. पिकावरील तांबेरा आणि टिक्का या रोगाचे नियंत्रणाकरिता टेबूकोनाझोल २५ टक्के डब्ल्यू. जी. ५०० ते ७५० ग्राम प्रती हेक्टरी ५०० लिटर पाण्यात मिसळून (१० ते १५ ग्राम प्रती १० लिटर पाणी) फवारणी करावी.फूलकिड्यांच्या प्रभावी व्यवस्थापनासाठी आर्थिक नुकसानीची संकेत पातळी ५ फुलकिडे प्रति शेंडा गाठल्यावर क्विनालफॉस २५ टक्के प्रवाही १४०० मिली प्रति हेक्टरी ५०० लिटर (२८ मी.ली./१० लिटर पाणी) पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.
मोहरी	• पावसाचा अंदाज लक्षात घेता, कापणी केलेला शेतमाल शेतात पसरून असल्यास शेतामध्ये उंचवटा असलेल्या ठिकाणी साठवावा व प्लास्टिक शीट किंवा ताडपत्रीच्या सहाय्याने झाकून ठेवावा. कापणी व मळणी केलेल्या शेतमालाची कोरड्या व सुरक्षित ठिकाणी साठवणूक करावी.
गहू	• पावसाचा अंदाज लक्षात घेता, कापणी केलेला शेतमाल शेतात पसरून असल्यास शेतामध्ये उंचवटा असलेल्या ठिकाणी साठवावा व प्लास्टिक शीट किंवा ताडपत्रीच्या सहाय्याने झाकून ठेवावा. कापणी व मळणी केलेल्या शेतमालाची कोरड्या व सुरक्षित ठिकाणी साठवणूक करावी.

फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला:

फळे आणि भाजीपाला पिक	फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला
अळशी	• पावसाचा अंदाज लक्षात घेता, कापणी केलेला शेतमाल शेतात पसरून असल्यास शेतामध्ये उंचवटा असलेल्या ठिकाणी साठवावा व प्लास्टिक शीट किंवा ताडपत्रीच्या सहाय्याने झाकून ठेवावा. कापणी व मळणी केलेल्या शेतमालाची कोरड्या व सुरक्षित ठिकाणी साठवणूक करावी.
कोबी	• सद्य परिस्थितील ढगाळ हवामान लक्षात घेता, कोबी व फुल कोबीवरील वरील मावा किडीच्या व्यवस्थापनासाठी डायमेथोएट ३० ईसी १३ मिली किंवा सायंट्रानिलीप्रोल १०.२६ ओडी १२ मिली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. • सद्य परिस्थितील ढगाळ हवामान लक्षात घेता, कोबी व फुल कोबीवरील वरील चौकोनी ठीपक्याच्या पतंग कीड व्यवस्थापनासाठी, क्लोरपायरीफॉस २० ईसी ४० मिली किंवा स्पिनोसॅड २.५ एससी १२ मिली किंवा फेनवलेरेट २० ईसी ५ मिली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. • फवारणीची कामे हि स्वच्छ व शांत हवामान असताना करावी.
संत्रा	• पाऊस व वादळी वाऱ्याचा अंदाज लक्षात घेता फळांची गळ व होणारे नुकसान टाळण्यासाठी आणि फळांचा दर्जा खराब होऊ नये यासाठी बाजारायोग्य तयार फळांची काढणी करून विक्री करावी. • फळबागेस जमिनीच्या प्रकारानुसार ७ ते १० दिवसाच्या अंतराने दुहेरी आळे पद्धतीने किंवा चौकोनी आळे पद्धतीने पाणी द्यावे. ठिबक सिंचन संच उपलब्ध असल्यास १ ते ४ वर्ष वयाच्या झाडाला १२ ते ५३ लिटर पाणी, ५ ते ७ वर्ष वयाच्या झाडाला ७८ ते १२७ लिटर पाणी व ८ वर्षावरील झाडांना १४५ ते १८० लिटर प्रती झाड प्रती दिवस पाणी द्यावे. • आंबिया बहारातील फळ गळ टाळण्यासाठी २-४- डी १.५ ग्राम आणि १ किलो युरिया १०० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. • तापमानातील वाढ (३५ ते ४० अंश सेल्सियस) लक्षात घेता २-४ डी १.५ ग्राम आणि पोटाशियम नायट्रेट १ किलो १०० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.
टोमॅटो	• पाऊस व वादळी वाऱ्याचा अंदाज लक्षात घेता फळांची गळ व होणारे नुकसान टाळण्यासाठी आणि फळांचा दर्जा खराब होऊ नये यासाठी बाजारायोग्य तयार फळांची काढणी करून विक्री करावीव झाडांना बांबूच्या सहाय्याने आधार द्यावा. • सततच्या ढगाळ हवामानामुळे टोमॅटो पिकावर उशिरा येणाऱ्या करपा रोगाचा प्रादुर्भाव दिसून आल्यास व्यवस्थापनासाठी स्वच्छ हवामन परिस्थिती असताना कॉपर ऑक्सिक्लोराईड (३.० ग्राम प्रती लिटर पाणी) किंवा मॅन्कोझेब (२.० ग्राम प्रती लिटर पाणी) किंवा बोर्डो मिश्रण (१ %) किंवा कॉपर हायड्रॉक्साईड (२.० ग्रॅम/लि.) किंवा फोसेटील एएल (ग्राम प्रती लिटर पाणी) किंवा डायमिथोमोर्फ (२.० ग्राम प्रती लिटर पाणी) किंवा पुर्वमिश्रित बुरशीनाशक पायराक्लोस्ट्रोबिन + मेटीराम (२.० ग्राम प्रती लिटर पाणी) किंवा मेफेनोक्झाम + कॉपर

फळे आणि भाजीपाला पिक	फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला
	ऑक्सिक्लोराईड (२.० ग्राम प्रती लिटर पाणी) किंवा मेटालीक्सील ८ % + मॅन्कोझेब ६४ % (२.० ग्राम प्रती लिटर पाणी) या प्रमाणातफवारणी करावी.
मिरची	• फुलांची गळ कमी करण्यासाठी प्लॅनोफिक्स ५ मी.ली., प्रती ९ लिटर पाण्यात मिसळून मिरची लागवडीनंतर ५० व ७० दिवसांनी फवारणी करावी. सद्यपरिस्थितीत मिरची पिकावरील रसशोषक किडीच्या नियंत्रणाकरिता, ५ टक्के निंबोळी अर्क किंवा ईमिडाक्लोप्रिड १७.८ टक्के प्रवाही ५ मिली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.मिरची पिकामध्ये फुलकिडे, फळे पोखरणारी अळी व तंबाखूची पाने खाणारी अळीने आर्थिक नुकसान पातळी असल्यास सायन्ट्रानिलिप्रोल १०.२६ ओडी १२.० मिली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून स्वच्छ हवामान परिस्थिती असताना फवारणी करावी.
टरबूज	• पाऊस व वादळी वाऱ्याचा अंदाज लक्षात घेता फळांची गळ व होणारे नुकसान टाळण्यासाठी आणि फळांचा दर्जा खराब होऊ नये यासाठी बाजारायोग्य तयार फळांची काढणी करून विक्री करावी. • पिक स्वच्छ व निरोगी राहण्यासाठी निंदनी करावी तसेच फळ धारणा झाल्यानंतर वेली वरील फळे हि गवत किंवा पाला पाचोळ्याच्या सहाय्याने झाकून टाकावी.
खरबूज	• पाऊस व वादळी वाऱ्याचा अंदाज लक्षात घेता फळांची गळ व होणारे नुकसान टाळण्यासाठी आणि फळांचा दर्जा खराब होऊ नये यासाठी बाजारायोग्य तयार फळांची काढणी करून विक्री करावी. • पिक स्वच्छ व निरोगी राहण्यासाठी निंदनी करावी तसेच फळ धारणा झाल्यानंतर वेली वरील फळे हि गवत किंवा पाला पाचोळ्याच्या सहाय्याने झाकून टाकावी.

पशुधन विषयक निहाय सल्ला:

पशुधन विषयक	पशुधन विषयक निहाय सल्ला
म्हैस	• जनावरांचे उष्णतेपासून संरक्षण करण्यासाठी जनावरांना शेड किंवा गोठ्यात ठेवावे. जनावरांना स्वच्छ आणि थंड पाण्याची सोय करावी. ज्या शेतकऱ्यांनी बरसीम या चारा पिकाची लागवड केली असेल त्यांनी, प्रत्येक कापणीनंतर योग्य वाढ आणि चाऱ्याच्या जास्त उत्पादनासाठी प्रती हेक्टर १० किलो नत्र उभ्या पिकात द्यावे. पशुवैद्यकीय अधिकाऱ्याच्या सल्ल्याच्या मदतीने जनावरांना जंत नाशकाची मात्रा/लस द्यावी.
गाय	• मेघगर्जनेसह विजांचा कडकडाट व वादळी वाऱ्याची शक्यता लक्षात घेता तासांनंतर गाय, म्हैस, शेळ्या, मेंढ्या व इतर पाळीव जनावरे मोकळ्या जागेत चरावयास सोडण्याचे टाळावे. जनावरे हे खुल्या पाण्याचे स्त्रोत, नदी किंवा तलाव व ट्रॅक्टर वइतर धातूच्या अवजारांपासून दूर ठेवावे. • जनावरांना पिण्यासाठी स्वच्छ व थंड पाण्याची व्यवस्था करावी व सावलीमध्ये निवाऱ्याची व्यवस्था करावी. जनावरांकडून (उदा. बैल) सकाळी ११ ते दुपारी ०४ वाजता दरम्यान काम करणे टाळावे. गोठ्यातील तापमान गोठ्याचे शेड ला पांढरा रंग द्यावा. शक्य असल्यास शेड मध्ये पाण्याचा फवारा व फोगर्स चा लावावे. जास्त उष्णतेच्या काळात जनावरांच्या अंगावर पाणी फवारावे. जनावरांच्या आहारात हिरवा चारा, प्रथिने, खनिज मिश्रण व मिठाचा समावेश करावा.

इतर (माती / जमीन तयार करणे) निहाय सल्ला:

इतर (माती / जमीन तयार करणे)	इतर (माती / जमीन तयार करणे) निहाय सल्ला
सामान्य सल्ला	• हवामान आधारित कृषी सल्ला पत्रिकेमध्ये नमूद तारखांची वैधता हि नमूद तारखेच्या सकाळी ०८:३० वाजेपर्यंत असेल, याची नोंद घ्यावी.